

Dosarul nr. 2ra-1324/21

Prima instanță: Judecătoria Soroca, sediul Central (jud. Gh. Tocaiuc)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. Iu. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu)

ÎNCHEIERE

03 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Cambur Marina și Vanio Irina, reprezentate de avocatul Paciurca Iulian,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Cambur Marina și Vanio Irina împotriva lui Pulbere Liuba și notarului public Goinic Cristina cu privire la declararea succesorului nedemn și declararea nulă a testamentului,

împotriva deciziei din 15 aprilie 2021 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost respins apelul declarat de Cambur Marina și Vanio Irina, reprezentate de avocatul Paciurca Iulian și a fost menținută hotărârea din 28 decembrie 2020 a Judecătoriei Soroca, sediul Central,

constată:

La data de 27 noiembrie 2017, Cambur Marina și Vanio Irina au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Pulbere Liuba și notarului public Goinic Cristina cu privire la declararea succesorului nedemn și declararea nulă a testamentului.

În motivarea acțiunii reclamantele au indicat că sunt nepoatele Sofiei Vanio, de pe linia tatălui Vanio Piotr. La 28 mai 2017 bunica lor Vanio Sofia a decedat, ca consecință a stării de sănătate bolnăvicioase. Anterior, a decedat și tatăl Vanio Piotr, la data de 15 februarie 2000.

Reclamantele au afirmat că pe parcursul vieții, au locuit în vecinătate cu bunica Vanio Sofia, pe care au întreținut-o în totalitate. În luna mai 2017, în viața lor și a bunicii Vanio Sofia a intervenit Pulbere Liuba, sora acesteia. Între Vanio Sofia și Pulbere Liuba au lipsit acele valori sociale indispensabile relației dintre surori și anume ajutor, stimă și înțelegere, între surori existând o depărtare. Apariția bruscă a pârâtei Pulbere Liuba le-a nedumerit, necunoscând motivele acesteia.

Au relatat că după decesul bunicii, Pulbere Liuba a preluat administrarea bunurilor acesteia, împiedicându-le prin interzicere directă și acțiuni cu caracter defăimător, să participe la procesul de înmormântare a bunicii Vanio Sofia, afirmând că patrimoniul îi aparține acesteia și în asemenea condiții, decide referitor la permisiunea de a intra în ograda defunctei.

Reclamantele au menționat că ulterior, au aflat despre faptul că bunica Vanio Sofia a lăsat testament pe numele pârâtei Pulbere Liuba, care a fost întocmit la data de 15 mai 2017 și autentificat de notarul public Goinic Cristina.

Cambur Marina și Vanio Irina consideră că Pulbere Liuba este un succesor nedemn, deoarece în perioada lunii mai 2017 s-a comportat agresiv și amoral atât cu dânsese, cât și cu Vanio Sofia, care fiind într-o stare de sănătate gravă era în imposibilitate să conștientizeze pe deplin de acțiunile sale cu privire la lăsarea moștenirii. Prin modul și condițiile cu caracter dolosiv în care a fost ademenită Vanio Sofia de a semna testamentul din 15 mai 2017, pârâții au pus intenționat piedici la realizarea ultimei voințe de a lăsa moștenirea reclamantelor, în calitate de nepoate ce au îngrijit-o și au întreținut-o.

Au invocat că Vanio Sofia la data de 15 mai 2017 se afla într-o stare în care nu putea să conștientizeze și să-și dea seama pe deplin de acțiunile sale privind expunerea voinței la întocmirea și semnarea testamentului, astfel, actul juridic fiind pasibil anulării în temeiul art. 225 din Codul civil.

Conform art. 1461 din Codul civil, testamentul persoanei analfabete sau cu deficiențe fizice se întocmește în mod obligatoriu în prezența a 2 martori și a unei persoane care poate comunica cu testatorul, confirmând prin semnătură manifestarea lui de voință. La caz, Vanio Sofia nu a frecventat o instituție școlară, nu cunoștea să citească și nici să scrie, ceea ce denotă că ultima era analfabetă și în asemenea condiții, la întocmirea testamentului contestat, autorii actului juridic aveau obligația să asigure prezența a doi martori. Din conținutul testamentului rezultă că prezența martorilor nu a fost asigurată, prin urmare, actul juridic urmează a fi anulat, fiind întocmit cu încălcarea prevederilor art. 1461 din Codul civil.

Reclamantele au notat că Sofiei Vanio i s-a încălcat dreptul garantat de legiuitor la beneficierea de doi martori la semnarea testamentului din 15 mai 2017, respectiv, în condițiile în care ultima nu cunoștea să citească și să scrie, voința acesteia la semnarea actului juridic nu este confirmată. Prin urmare, testamentul din 15 mai 2017 a fost întocmit printr-un comportament dolosiv și viclean, fiind pasibil anulării în temeiul art. 228 din Codul civil. Iar, conform art. 220 alin. (1), (2) din Codul civil, actul juridic care contravine normelor imperative sau bunelor moravuri este nul.

Cambur Marina și Vanio Irina au solicitat declararea pârâtei Pulbere Liuba ca succesor nedemn al Sofiei Vanio, decedată la 28 mai 2017, declararea nulă a testamentului nr. 3441 din 15 mai 2017, întocmit și autentificat de notarul Goinic Cristina, obligarea pârâtei Pulbere Liuba să restituie partea succesorală a reclamantelor, primită ca moștenire de la Sofia Vanio în baza testamentului nr. 3441 din 15 mai 2017, compensarea din contul pârâtelor în beneficiul reclamantelor a tuturor cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 28 decembrie 2020 a Judecătorei Soroca, sediul Central, acțiunea depusă de Igor Cambur Marina și Vanio Irina a fost respinsă, ca neîntemeiată.

La data 29 decembrie 2020 Cambur Marina și Vanio Irina, reprezentate de avocatul Paciurca Iulian, au declarat apel împotriva hotărârii din 28 decembrie 2020 a Judecătorei Soroca, sediul Central, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii instanței de fond și pronunțarea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie admisă.

Prin decizia din 15 aprilie 2021 a Curții de Apel Bălți, a fost respins apelul declarat de Cambur Marina și Vanio Irina, reprezentate de avocatul Paciurca Iulian și a fost menținută hotărârea din 28 decembrie 2020 a Judecătorei Soroca, sediul Central.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că argumentele invocate de Cambur Marina și Vanio Irina sunt neîntemeiate, iar, instanța de fond prin hotărârea emisă just a concluzionat că, potrivit actelor medicale prezente la materialele cauzei se atestă faptul că Vanio Sofia în perioada 07 mai 2017 – 17 mai 2017 a fost internată în spital cu diagnosticul clinic XXXXX, adică nu a fost internată cu maladii de tulburare mintală. La fel, în fișa medicală la rubrica starea generală a pacientei este indicată „gravitate medie”, fiind indicată conștiința „clară”.

Instanța de apel a reținut că testatorul Vanio Sofia a lăsat un testament anume pe numele lui Pulbere Liuba, ceea ce denotă voința neviciată a defunctei că anume această persoană să-i moștenească averea după decesul său, iar, potrivit textului testamentului se constată că notarul s-a deplasat la spital, unde Vanio Sofia și-a expus voința de a lăsa testament surorii sale Pulbere Liuba. Probe că Pulbere Liuba ar fi acționat față de Vanio Sofia într-un mod nedemn, ar fi comis intenționat o infracțiune sau o faptă amorală împotriva ultimei voințe, exprimate în testament, nu au fost prezentate instanței, or, anume aceste circumstanțe și probe urmau a fi aduse instanței pentru constatarea succesului nedemn de a veni la moștenire.

De asemenea, Curtea de Apel Bălți nu a reținut argumentul invocat de către reclamante precum că la momentul semnării testamentului, Vanio Sofia nu era în stare să conștientizeze acțiunile sale, fiind analfabetă, deoarece potrivit materialelor cauzei, Vanio Sofia aplica semnătura pe documente și anume: fișa medicală din 07 mai 2017, consimțământul pacientului, carnetul de muncă, cererea chestionar pentru buletinul de identitate, recipisa de primire a buletinului de identitate, bonurile de plată a pensiei, precum și testamentul nr. 3441 din 15 mai 2017. Totodată, au fost reținute și concluziile expertului judiciar la Rapoartele de expertiză judiciară grafoscopică efectuate la caz, care, deși nu a stabilit cu certitudine dacă testamentul nr. 3441 din 15 mai 2017 este semnat de către Vanio Sofia, totuși, a concluzionat că semnătura plasată în rubrica „Подпись” din testament a fost executată, probabil, de o persoană cu vârstă înaintată.

Prin urmare, instanța de apel a constatat că, de către notarul public Goinic Cristina a fost verificată capacitatea de exercițiu a testatorului Vanio Sofia, consimțământul acesteia, fapt confirmat prin semnătura și ștampila notarului pe testamentul nr. 3441 din 15 mai 2017. Potrivit explicațiilor notarului public, testamentul a fost tapat și imprimat la sediul biroului fiind întocmit în limba rusă, când a ajuns la spital a dus o discuție cu Vanio Sofia, ca să verifice capacitatea de exercițiu a persoanei, răspunsurile

acesteia au fost clare și explicite, după ce a citit în voce testamentul, a explicat ce prevede, a întrebat dacă totul este clar, Vanio Sofia a confirmat că totul este clar și a semnat testamentul personal în prezența ei.

La data de 06 iulie 2021, prin intermediul oficiului poștal, Cambur Marina și Vanio Irina, reprezentate de avocatul Paciurca Iulian, au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă.

În motivarea recursului, s-a invocat că, concluziile instanțelor ierarhic inferioare sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei, probelor prezentate de către recurente fiindu-le dată o apreciere arbitrară.

Astfel, reprezentantul recurentelor consideră că a fost apreciată incorect fișa medicală a Sofiei Vanio, care atestă starea bolnăvicioasă a ultimei, fiind internată în secția de neurologie, unde se tratează nemijlocit bolile legate de starea și deficiențele mintale. La fel, martorii audiați în ședința de judecată au declarat că au cunoscut-o pe Vanio Sofia ca pe o persoană ce nu putea scrie și citi, fiind analfabetă.

A menționat că instanțele de judecată nu s-au expus în mod argumentat în privința următoarelor probe: certificatul nr. 768 din 24 august 2017 eliberat de directorul gimnaziului din s. Nicolaevca, în care se indică că Vanio Sofia nu a învățat în această școală, răspunsul nr. 699 din 22 noiembrie 2017 al Direcției generale educație Florești, conform căruia Vanio Sofia nu a frecventat nicio instituție de învățământ în raza teritorială a raionului Florești.

Avocatul Paciurca Iulian a mai indicat că, concluziile instanțelor ierarhic inferioare contravin concluziilor experților judiciari din rapoarte de expertiză efectuate în speță, or, în lipsa unei concluzii care confirmă apartenența exclusivă a semnăturii aplicate pe testament, precum și în condițiile pretențiilor invocate de către recurente, actul juridic contestat urma a fi declarat nul.

A afirmat că aplicarea unor semnături pe actele indicate de către instanțe, nu denotă că Vanio Sofia era o persoană care știe să scrie și să citească, să înțeleagă conținutul textului de pe document.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Bălți a pronunțat decizia contestată la data de 15 aprilie 2021.

Materialele cauzei atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost recepționată de către Cambur Marina și Vanio Irina la data de 17 mai 2021, iar, de către avocatul Paciurca Iulian la 19 mai 2021 (f.d. 57-59, volumul III).

Astfel, recursul declarat la 06 iulie 2021, este în termen.

La 02 august 2021, copia recursului a fost expediată în adresa intimaților Pulbere Liuba și notarul public Goinic Cristina, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 74, 76-77, volumul III).

Intimații nu și-au valorificat dreptul respectiv și nu au depus referință.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Cambur Marina și Vanio Irina, reprezentate de avocatul Paciurca Iulian, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter nedevolutiv și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de Cambur Marina și Vanio Irina, reprezentate de avocatul Paciurca Iulian, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Cambur Marina și Vanio Irina, reprezentate de avocatul Paciurca Iulian, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de Cambur Marina și Vanio Irina, reprezentate de avocatul Paciurca Iulian, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic